

LES 28

D. OEFENINGEN

1. Vertaal oefening met vormen van de subjunctief.

Benoem in onderstaande teksten of tekstgedeelten alle subjunctieven (**vet** gedrukt) en vertaal ze daarna. NB: ook subjunctieven die in de vorige les behandeld worden, komen erin voor.

1	Καὶ ἔαν σκανδαλίζῃ σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν ἐστὶν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον.
	Aantekeningen: σκανδαλίζῃ is sub.prs.act. 3 ^e p.ev. van σκανδαλίζω. ἀπόκοψον is gbw.aor.act. 2 ^e p.ev. van ἀποκόπτω, <i>afhouwen</i> . εἰσελθεῖν is de inf.aor.act. van εἰσέρχομαι. ἔχοντα is part.prs.act.acc.mnl.ev. van ἔχω. ἀπελθεῖν is inf.aor.act. van ἀπέρχομαι. Vertaling: en indien ergert jou de hand van jou, houw af haar. Goed is het jou verminkt in te gaan in het leven dan de twee handen hebbend heen te gaan in de hel, in het vuur onuitblusbare. (Mc 9:43)
2	καὶ ἔαν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν ἐστὶν σε εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν.
	Aantekeningen: σκανδαλίζῃ is sub.prs.act. 3 ^e p.ev. van σκανδαλίζω. βληθῆναι is inf.aor.pss. van βάλλω. Vertaling: en indien de voet van jou ergert je, houw hem af. Goed is het je in te gaan in het leven kreupel dan de twee voeten hebbend geworpen te worden in de hel. (Mc 9:45)
3	τὰς ἐντολάς οἶδας· μὴ φονεύσης , μὴ μοιχεύσης , μὴ κλέψης , μὴ ψευδομαρτυρήσης , μὴ ἀποστερήσης , τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα
	Aantekeningen: οἶδας is ind.pf.act. 2 ^e p.ev. van οἶδα. φονεύσης is sub.aor.act. 2 ^e p.ev. van φονεύω, <i>doden</i> . μοιχεύσης is sub.aor.act. 2 ^e p.ev. van μοιχεύω, <i>overspel plegen</i> . κλέψης is sub.aor.act. 2 ^e p.ev. van κλέπτω, <i>stelen</i> . ψευδομαρτυρήσης is sub.aor.act. 2 ^e p.ev. van ψευδομαρτυρέω, <i>een vals getuigenis afleggen</i> . ἀποστερήσης is sub.aor.act. 2 ^e p.ev. van ἀποστερέω, <i>beroven</i> . τίμα is gbw.prs.act. 2 ^e p.ev. van τιμάω, <i>eren</i> . Vertaling: de geboden kent u: niet moet je doden, niet moet je overspel plegen, niet moet je stelen, niet moet je vals getuigenis spreken, niet moet u beroven, eer de vader van jou en de moeder (Mc 10:19).
4	συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, [Ἰησοῦν τὸν] Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν
	Aantekeningen: συνηγμένων is part.pf.pss.gen.mnl.mv. van συνάγω, <i>bijeenbrengen, samenkomen</i> . θέλετε is ind.prs.act. 2 ^e p.mv. van θέλω.

	<p>ἀπολύσω is sub.aor.act. 1^e p.ev. van ἀπολύω. λεγόμενον is part.prs.pss.acc.mnl.ev. van λέγω. Vertaling: bijeengekomen dus zij (toen zij bijeengekomen waren) zei tot hen Pilatus: wie wilt u ik moet loslaten voor jullie, Jezus die van Barrabbas of Jezus de wordende genoemd Christus? (Mt 27:17)</p>
5	<p>ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.</p>
	<p>Aantekeningen: γένηται is sub.aor.med. 3^e p.ev. van γίνομαι. λάβωμεν is sub.aor.act. 1^e p.mv. van λαμβάνω. Vertaling: opdat naar de volken dez zegen van Abraham komt in Christus Jezus, opdat de belofte van de Geest wij ontvangen door het geloof. (Gl 3:14)</p>
6	<p>ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῆκος.</p>
	<p>Aantekeningen: ἐνδύσῃται is sub.aor.med. 3^e p.ev. van ἐνδύω, <i>zich bekleden met</i>. γενήσεται is ind.fut.med. 3^e p.ev. van γίνομαι. γεγραμμένος is part.pf.pss.nom.mnl.ev. van γράφω. κατεπόθη is ind.aor.pss. 3^e p.ev. van καταπίνω, <i>verslinden</i>. Vertaling: wanneer maar het vergankelijke dit zich bekleed heeft met onvergankelijkheid en het sterfelijke dit zich heeft bekleed met onsterfelijkheid, dan zal geschieden het woord dat geschreven is: verslonden is de dood door overwinning (1Co 15:54).</p>
7	<p>ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.</p>
	<p>Aantekeningen: ἔγραψα is ind.aor.act. 1^e p.ev. van γράφω. λυπηθῆτε is sub.aor.pss. 2^e p.mv. van λυπέω. γνῶτε is sub.aor.act. 2^e p.mv. van γινώσκω. Vertaling: uit want veel verdrukking en benauwdheid van het hart heb ik geschreven u in veel tranen, niet opdat u bedroefd zoudt worden maar de liefde opdat u zoudt kennen die ik heb des te overvloediger voor u. (2Co 2:4)</p>
8	<p>Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραύτητος, σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺν πειρασθῆς.</p>
	<p>Aantekeningen: προλημφθῇ is sub.aor.pss. 3^e p.ev. van προλαμβάνω, in med: <i>meegesleurd worden</i>. τινι kun je hier het beste vertalen met <i>een of andere</i>. is gbw.prs.act. 2^e p.mv. van καταρτίζετε καταρτίζω, <i>terechthelpen</i>. σκοπῶν part.prs.act.nom.mnl.ev. van σκοπέω, <i>zien, letten op</i>. πειρασθῆς is sub.aor.pss. 2^e p.ev. van πειράζω, <i>verzoeken</i>. Vertaling: Broeders, indien zelfs meegesleurd wordt een mens in een of andere overtreding, u, de geestelijken, helpt terecht de zodanige (zo iemand) in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf (dat) niet ook u wordt verzocht (in verzoeking komt) (Gl 6:1).</p>

2. Vertaal oefening: Mc 9:47-10:12

Opmerking: Mc 9:43 en 45 staat in vertaal oefening 1 van deze les. Mc 9:44 en 46 ontbreken in de meeste handschriften. Vandaar dat we hieronder beginnen met vers 47.

47	καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλὸν σέ ἐστιν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν,
	Aantekeningen: σκανδαλίζῃ is sub.prs.act. 3 ^e p.ev. van σκανδαλίζω. ἐκβάλλω is gbw.aor.act. 2 ^e p.ev. van ἔκβαλε. Vertaling: en indien het oog van jou ergert je, werp het uit. Goed is het je ééno-gig in te gaan in het koninkrijk van God dan twee ogen hebbend geworpen te worden in de hel.
48	ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται
	Aantekeningen: τελευτᾷ is ind.prs.act. 3 ^e p.ev. van τελευτάω, <i>sterven</i> . σβέννυται is ind.prs.pss. 3 ^e p.ev. van σβέννυμι, <i>blussen, uitdoven</i> . Vertaling: waar de worm van hen niet sterft en het vuur niet wordt gedoofd.
49	Πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλισθήσεται.
	Aantekeningen: ἀλισθήσεται is ind.fut.pss. 3 ^e p.ev. van ἀλίζω, <i>(in)zouten</i> . Vertaling: alles want door vuur zal worden gezouten.
50	καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλα καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις
	Aantekeningen: γένηται is sub.aor.med. 3 ^e p.ev. van γίνομαι. ἀρτύσετε is ind.fut.act. 2 ^e p.mv. van ἀρτύω, <i>smakelijk bereiden</i> . ἔχετε is gbw.prs.act. 2 ^e p.mv. van ἔχω. εἰρηνεύετε is gbw.prs.act. 2 ^e p.mv. van εἰρηνεύω, <i>in vrede leven</i> . Vertaling: goed (is) het zout. Indien maar het zout zouteloos wordt, waarmee het smakelijk zult u bereiden? Hebt (behoudt) in uzelf zout en leeft in vrede met elkaar.
1	Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας [καὶ] πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὥς εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς.
	Aantekeningen: ἀναστὰς is part.aor.act.nom.mnl.ev. van ἀνίστημι. ἔρχεται is ind.prs.med. 3 ^e p.ev. van ἔρχομαι. συμπορεύονται is ind.prs.med. 3 ^e p.mv. van συμπορεύομαι. εἰώθει is ind.plusq.act. 3 ^e p.ev. van εἴωθα, <i>gewoon zijn</i> . ἐδίδασκεν is ind.impf.act. 3 ^e p.ev. van διδάσκω. Vertaling: en vandaar opstaande ging hij naar het gebied van Judea en de over-zijde van de Jordaan en verzamelen zich opnieuw menigten tot hem en zoals hij gewoon was opnieuw hij leerde hen.

2	Καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν.
	Aantekeningen: προσελθόντες is part.aor.act.nom.mnl.mv. van προσέρχομαι. ἐπηρώτων is ind.impf.act. 3 ^e p.mv. van ἐπερωτάω. ἔξεστιν is ind.prs.act. 3 ^e p.ev. van ἔξεστι. ἀπολῦσαι is inf.aor.act van ἀπολύω. πειράζοντες is part.prs.act.nom.mnl.mv. van πειράζω, <i>verzoeken</i> . Vertaling: en gekomen tot hem farizeeërs vroegen hem of het geoorloofd is aan een man een vrouw los te maken, verzoekende hem.
3	ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς;
	Aantekeningen: ἀποκριθεὶς is part.aor.pss.nom.mnl.ev. van ἀποκρίνομαι. ἐνετείλατο is ind.aor.med. 3 ^e p.ev. van ἐντέλλομαι, <i>gebieden</i> . Vertaling: hij maar antwoordende zei tot hen: wat u heeft geboden Mozes?
4	οἱ δὲ εἶπαν· ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολῦσαι.
	Aantekeningen: εἶπαν is de ind.aor.act. 3 ^e p.mv. van λέγω. ἐπέτρεψεν is ind.aor.act. 3 ^e p.ev. van ἐπιτρέπω, <i>toestaan</i> . γράψαι is inf.aor.act. van γράφω. Vertaling: zij maar zeiden: toegestaan heeft Mozes een akte van afstand te schrijven en los te laten (haar).
5	ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην.
	Aantekeningen: ἔγραψεν is ind.aor.act. 3 ^e p.ev. van γράφω. Vertaling: maar Jezus zei tot hen: om de hardheid van het hart van jullie heeft hij geschreven u het gebod dat.
6	ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς·
	Aantekeningen: ἐποίησεν is ind.aor.act. 3 ^e p.ev. van ποιέω. Vertaling: vanadf maar het begin van de schepping mannelijk en vrouwelijk heeft hij gemaakt hen.
7	ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα [καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ],
	Aantekeningen: καταλείψει is ind.fut.act. 3 ^e p.ev. van καταλείπω. προσκολληθήσεται is ind.fut.pss. 3 ^e p.ev. van προσκολλάω. Vertaling: wegens dit zal verlaten een mens de vader van hem en de moeder en hij zal zich hechten aan de vrouw van hem.
8	καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σὰρξ.
	Aantekeningen: ἔσονται is ind.fut.med. 3 ^e p.mv. van εἰμί. Vertaling: en zullen zijn de twee tot vlees één, zodat niet meer zij zijn twee maar één vlees.

9	ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.
	Aantekeningen: συνέζευξεν is ind.aor.act. 3 ^e p.ev. van συζεύγνυμι, <i>samenvoegen</i> . χωριζέτω is gbw.prs.act. 3 ^e p.ev. van χωρίζω. Vertaling: wat dus God heeft verbonden (een) mens niet moet scheiden.
10	Καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθηταὶ περὶ τούτου ἐπηρώτων αὐτόν.
	Aantekeningen: ἐπηρώτων is ind.impf.act. 3 ^e p.mv. van ἐπερωτάω. Vertaling: en in het huis opnieuw de leerlingen over ditzelfde vroegen hem.
11	καὶ λέγει αὐτοῖς· ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοῖ χᾶται ἐπ' αὐτήν·
	Aantekeningen: ἀπολύσῃ is sub.aor.act. 3 ^e p.ev. van ἀπολύω. γαμήσῃ is sub.aor.act. 3 ^e p.ev. van γαμέω. μοιχᾶται is ind.prs.pss. 3 ^e p.ev. van μοιχάομαι. Vertaling: en hij zegt tot hen: wie losmaakt de vrouw van hem en trouwt (een) ander pleegt overspel jegens haar.
12	καὶ ἐὰν αὕτῃ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον μοιχᾶται.
	Aantekeningen: ἀπολύσασα is part.aor.act.nom.vr.ev. van ἀπολύω. Vertaling: en indien zij, (de) losgelaten hebbend de man van haar, trouwt een ander pleegt zij overspel.